

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 17

Sreda, 26. februarja 1936

Leto XI

Kam?

Na sestanku klubov JRZ in vlad-
ne večine, na kateri so bili navzoči
dr. Miškulin, dr. Letica, Stanković,
Stošović, Jadiković, Behmen, dr.
Koželj, dr. Vrbanič, Cvetković, je
govoril dr. Stojadinović o nemogo-
čem položaju v narodni skupščini.

Ta izjava predsednika vlade ob-
soja sedanjo Jevtićevo narodno
skupščino, kar je logično in samoob-
sebi umevno, da pod geslom fašizma
izvoljena narodna skupščina noče in
ne more delovati v interesu naroda
in v demokratičnem duhu.

Če je položaj v narodni skupščini
nevdzdržen, tedaj mora priti nekaj
novega, toda kaj?

Naše stališče je, politične svobo-
ščine in svobodne volitve, pri kate-
rih mora narod izključiti iz narodne
skupščine korupcioniste in one ljudi,
ki so odgovorni za sedanjo gospo-
darsko in socialno mizerijo, one, ki
v sedanjem resnem času uganjajo
komedijantstvo, namesto resnega
dela.

Javna kritika je že obsodila de-
lovanje raznih režimovcev minulih
let. Zato nastane povsem enostavno
vprašanje, v koliko je narod dozo-
rel, da bo prav izbral, da ne bo na-
sedal širokoustnim »nacionalistom«
vseh barv, vsem onim, ki nimajo
zmisla za socialno in gospodarsko
politiko, ampak le za hegemonijo,
za svoj žep in za svojo politično ka-
riero. Ne bo se težko odločiti, ker
iz ust dosedanjih režimovcev do-
mala nismo slišali niti besedice o
splošnih interesih, kaj šele videli de-
janja. Dosedanji režimovci, tako
smo čitali že po časopisju, so ščitili
zgodnj interes kapitalistov in bank v
škodo naroda. Spominimo se samo
na eksproprijacijo naroda, o kateri
smo že govorili, toda režimovci so
molčali in se nam morda celo —
smejali.

Predsednik vlade je s svojo iz-
javo najbrže hotel naznaniti bližnjo
izpremembo v kabinetu.

Potrebujemo volilno vladno s se-
danjimi pooblastili, ki bo dala na-
rodu neglede na spletke zlih ele-
mentov politične svoboščine in iz-
vedla nove volitve v najdemokratič-
nejšem duhu, da bo nova narodna
skupščina odgovorna narodu, kar
danes ni, ker je bila izvoljena ob
najhujšem terorju.

Angleško delavstvo zahteva petrolejske sankcije

Vsi se še spominjamo, kako je kon-
servativna angleška vlada pred volit-
vami poudarjala volilno parolo »mir
v Afriki« za vsako ceno. Naravno, da
je delavska stranka stala na istem
stališču. Po volitvah pa sta Anglija in
Francija pedlagali posredovalni pred-
log v škodo Abesinije in kljub obsod-
bi Društva narodov. Sedaj se pojav-
ljajo zopet intervencije, češ, da se bo
po zmagah Italije Abesinija že morala
vdati in pristati na posredovalne pred-
loge.

Z ozirom na ta položaj je bil skli-
can kongres delavskih organizacij, na
katerem je tajnik kongresa Valter Ci-
trine imel v soboto govor, v katerem
je poudaril, da naj delegati presodijo
politični položaj ter določijo stališče
ki ga naj delavstvo zavzame zaradi
grozeče vojne. Citrine je zastopal tezo,
da danes uvedba petrolejskih sankcij
ni nič bližje kakor je bila o Božiču.
Angleška vlada, je rekel Citrine, ima
dolžnost, da to vprašanje čimprej reši.

Javnost zgani se!

V revirjih ljudje stradajo

Že zadnjič smo na tem mestu
poročali, da delajo kočevski rudarji
že dalje časa samo 10 dni mesečno
in da je Trboveljska družba napo-
vedala za mesec marec samo 13 ših-
tov. To pa še ni vse. Tudi na rud-
niku Liboje se uvaja praznovanje
šihov. Na vrsto pridejo skoro gotovo
tudi rudarji rudnika Zabukovca. Še
na slabšem so rudarji rudnika Ve-
lenje. Tak je položaj. Kaj še le bo
na spomlad in na poletje? Po kolo-
nijah in sploh koder rudarji stanuj-
ejo, se poleg silne bede in pomanj-
kanja še širi strah pred redukcij-
ami. V rovih se vrši gonja za što-
ritvijo. Interesi podjetja, zastopani
po nadzornem osebju, se plazijo
kakor strah po etažah, odkopih itd.:
če ne bo dovolj storitve, če boš pre-
več marodiral, lahko prideš na listo
obsojenih...

Grozno je v naših revirjih. Vre
kakor v pekl. Možgani kopačev
črnega diamanta so razbeljeni. Vsak
zre topo pred se. Obupna je seda-
njost in bodočnost grozi biti še
slabša. Kam to pelje in kako dolgo
še? To težko vprašanje se zrcali v
obrazu slehernega. Da, vprašanje
skromne, vsaj skromne človeške
eksistence je danes vzrok tiste
strašne more, ki tlači telo in duha
tisočev in tisočev v naših rudnikih.
Zato gospodje, ki odločate v tem
vprašanju, pridite v revirje, ogledje
si to strašno sliko na licu mesta.

Lačni želodci tisočev to za-
htevejo!

Pridite tudi vsi tisti, ki v svojih listih
toliko pišete o dogodkih in lakoti
drugod, da vidite in opišete tudi naš
žalostni položaj. Ne norčujte se iz
drugih, ker smo sami goli.

Demokracija je zmagala v Španiji

Samozavest.

Predsednik nove španske vlade je
manifestantom pred vladno palačo z
balkona izjavil med drugim:

»Menim, da se diktature cele Ev-
rope bližajo koncu. Španija je dala k
temu signal. Leto 1936 bo videlo zar-
jo miru med narodi.«

In resnica je, da smo prišli v dobo
ponovne oživitve demokracije po
vsem svetu. Val fašizma se povsod
polega. In kar je posebno važno, po-
vratek k demokraciji se vrši brez no-
vih polomov in katastrof. Fašizem se
je uveljavil po načinu, ki se izkazuje
kot netočen v zgodovini, kakor kaže
njegova likvidacija. V normalnem po-
litičnem razvoju k demokraciji pa
ima delavstvo prav posebno važno
vlogo ter mora s stvarnim motrenjem
položaja voditi svojo borbo.

Španski demokratski blok je dose-
gel zmago, kakršne ni nihče pričako-
val in največji delež na tej zmagi ima
delavstvo.

Splošna pomilostitev političnih ob-
sojencev.

Vlada je na zahtevo naroda na pr-
vih sejah sklenila pomilostitev vseh
okoli 30.000 političnih obsojencev v
Španiji in onih, ki so bežali v inozem-
stvo. (Ne tako, kakor v Avstriji.) Ob-
enem izjavlja vlada, da s tem poprav-
lja politične krivice ter se nadeja, da
bo pomilostitev ugodno vplivala na
sporazum, mir in redni razvoj.

Gil Robles ni več predsednik stranke.

Gil Robles, voditelj klerikalne re-
akcije, je še nedavno grozil, da Špa-
nija ne pride kmalu do miru. Sedaj
je odložil predsedstvo svoje stranke
zaradi utrujenosti.

Iz Španije poročajo o nemirih, o
napadih na cerkve in samostane. Kdo
vse to povzroča, ni prav jasno. Neka-
teri celo trdijo, da provokaterji, ki
hočejo izzvati posredovanje oborože-

ne sile. Vlada bo v tem oziru skrbela
za red.

Pripomniti pa moramo ob tej pri-
liki še dva važna momenta, ki ne-
dvomno jako vplivata na razpolože-
nje naroda.

Spomini na oktobersko revolucijo

pred poldrugim letom so v narodu ži-
vi. Reakcija je takrat udarila po de-
mokraciji, po delavcih in kmetih, po
socialistih, ki so branili ustavne in
zakonite pravice. Strašno je razsajala
takrat Gil Roblesova diktatura. Kle-
rikalno časopisje je to pozabilo, narod
pa ne, čeprav je takrat hvalilo Rob-
lesa in mu ploskalo.

Sovraštvo proti reakciji pa ni sa-
mo iz dobe oktoberske revolucije. —
Mnogo starejše je. V Španiji smo imeli
že pred štiridesetimi leti in več anar-
histično in sindikalno gibanje, ker po-
litična organizacija ni bila dovoljena.
Režimi so takrat udeležence gibanja
kratkoterminalno obsojali na smrt, čeprav
so temu gibanju pripadali v veliki ve-
čini inteligenti. Še se spominjamo na
umor Ferrerja in drugih, ki ga je ob-
sojal ves civilizirani svet.

Takega terorja, takih krvavih orgij
reakcije narod ne more pozabiti in
prav nič ni čudnega, če daje morda z
»neljubimi akcijami« izraza svojemu
čuvstvom.

Zgodovina uči.

Dogodki v Španiji, kjer so politični
življi strogo opredeljeni in po svojem
bistvu markantni, načelni in značajni,
so temeljito dokazali, da narod kon-
čno izreče svojo obsodbo nad teror-
jem pošteno in odkrito. Spomini na
prejšnjo reakcijo so utrdili čut demo-
kracije in spontani poizkus vojaškega
upora po volitvah je pa razumljivo
raznel gnev do reakcije.

120.000 danskih delavcev izprtih

Danski delodajalci so sklenili,
da dne 22. t. m. izpro delavstvo. V
sporu bo nedvomno posredovala
vlada, ker se more smatrati izpor

kot nasilje. Delavske organizacije
so se na boj pripravile. Prizadeti so
lesni, stavbinski in tekstilni delavci.

Dr. Hodža v Beo- gradu

Problem Podunavja.

Predsednik čehoslovaške vlade
dr. Hodža je imel konference v Beo-
gradu s knezom namestnikom, pred-
sednikom valde dr. Stojadinovićem itd.
Razpravljali so o mednarodnem polo-
žaju in gospodarskem sodelovanju
male antante.

Posebno so se razgovori tikali
ureditve Podunavja, ki postaja aktu-
alen problem v vprašanju evropskega
miru.

Dr. Hodža je v nedeljo odpotoval
iz Beograda.

Ljudska fronta v Rumuniji

Fašizem še vedno nevarnost

Rumunija ima v zadnjem času
pomembnejšo vlogo v mednarodni
politiki. Doma pa je še vedno nejas-
no, ali zmaga forma parlamenta-
rizma ali pa nastopi doba fašizma.
Močno stremljenje imajo namreč v
Rumuniji, da nadomesti sedanje pol-
parlamentarne liberalce nacistična
vlada, to je diktatura. Vlado nacio-
nalkrščanske stranke (Cuza-
Goga), to je pravih fašistov, sicer
ne moremo pričakovati, ker so pre-
več antisemitični, protifrancoski in
Hitlerijanski. Nasprotno pa se poiz-
kuša rumunska fronta Vajde z opu-
stitvijo antisemitizma in približa-
njem Franciji prikopati do vlade.
Kaj misli kralj o tem, ni jasno.
Vprašanje je, ali hoče nacionalistič-
na (kmetiška) stranka sprejeti boj
proti tem stremljenjem in za demo-
kracijo ali ne.

Položaj v Rumuniji torej tudi za-
hteva ustanovitev ljudske fronte, iz
katere so komunisti, ker nimajo le-
galne organizacije, izključeni. O
tem vprašanju sedaj razpravljajo v
vrstah rumunske socialne demokra-
cije.

Lažljiva poročila

Kri teče, samostani in cerkve gorijo

Reakcionarno časopisje, ki mu na-
čelujejo katoliški dnevniki, je zagnalo
huronski krik po zmagi levičarjev v
Španiji. Kri je tekla v potokih, de-
monstranti so zažgali ogromno cerkva
in samostanov in na vse mogoče na-
čine mučili duhovščino. Sedaj se je
izkazalo, da so ta poročila domala v
celoti zlagana. Strah ima velike oči.

Boj med Moskvo in Rimom

Pod tem geslom je vodil »Slove-
nec« volilni boj v Zagorju ob priliki
občinskih volitev. Značilno je, da se
je ta bitka morala odigrati baš v Za-
gorju, ne pa kakor bi bilo pričakovati
n. pr. v Španiji. Čudno kaj ne?

Sankcijski odbor 2. marca

Predsednik sankcijskega odbora
sklicuje sejo dne 2. marca t. l. — Na
dnevnom redu je poročilo veščakov o
sankcijah glede razširitve na petrolej,
železo, jeklo in premog.

Govorili bodo o političnem polo-
žaju in po njem uravnavali sklepanje o
sankcijah proti Italiji.

Nad 300 usnjarskih delavcev na cesti

Zahtevamo zakon proti kolektivnim odpustom!

Dne 22. februarja je bilo delavstvo tovarne usnja Woschnagg v Šoštanj izplačano in je, ker je potekla odpovedna doba, izstopilo. Tovarna je ustavila obrat.

Nad 300 delavcev in delavk stoji na cesti; izdelani, izmučeni, brez prihrankov in zadolženi zro zaskrbljeni v bodočnost, ki obeta najhujše pomanjkanje in glad njim in njihovim družinam.

Še vedno ni docela jasno, kakšni motivi so napotili Woschnagga, da je zaprl tovarno, še vedno ni nepriestransko ugotovljeno, ali je ustavitel obrata bila res edini možni izhod iz situacije, v katero je podjetje, zašlo.

Zlasti govori proti temu dejstvo, da ostala večja usnjarska podjetja za enkrat še vedno delajo in doslej ni znano, da bi nameravala ustaviti obratovanje.

Dolžnost vlade in njenih pomožnih organov je, da se uverijo o resničnem položaju in store vse, da se odvrne

socialna katastrofa,

ki grozi prizadetemu delavstvu. Država, ki želi imeti mir in red, ne more in ne sme dopustiti, da bi stotine

delavstva bilo pognano v strašno negotovost in obup.

Vsak dan, ki ga oblasti izgube s čakanjem in oklevanjem, pomeni za delavstvo novo težko preizkušnjo. Delavstvu se hoče dela. Ono si želi služiti svoj skromni vsakdanji kruh, zato pa tudi upravičeno zahteva, da se mu zagarantira pravica do dela!

Že danes pa tudi opozarjamo javno vse merodajne faktorje, da naj v svoji akciji za likvidacijo sedanjega za delavstvo brezupnega stanja in zopetno izpostavitve obratovanja v tovarni Woschnagg imajo pred očmi te-le zahteve delavstva:

1. da se odpuščenemu delavstvu da za čas trajanja brezposelnosti vsaj taka podpora, da bo lahko skromno živelo;

2. da vplivajo na tovarnarja, da tudi on k tej podpori prispeva primeren delež;

3. da se ob vzpostavitvi dela sprejme v posel vse delavstvo do poslednjega.

Te zahteve niso pretirane in kdor hoče, da se ta tragedija zaključi brez bolečnih pretresljajev, se bo gotovo zavzel za to, da bodo v resnici tudi izpolnjene.

Težka industrija za povišanje zaščitnih carin

Tretjina bistriških kovinarjev izstavljenih

Nemški dumping

Nekaj sličnega, kar se dogaja v usnjarski industriji, se menda pripravlja tudi v težki industriji.

Inozemsko podjetje Zugmayer in Gruber, tovarna kovin v Zg. Bistrici, je v kratkem času odpovedala eno tretjino svojega delavstva.

Ravnatelj podjetja izjavlja, da podjetje ne more več vzdržati nemške dumping-konkurence, ki preplavlja naš trg s svojimi izdelki in spretno izpodriva naše domače fabrikate.

Menda ni treba še posebej poudarjati, da je delavstvo vsled teh odpustov silno težko prizadeto in da je tudi ostalo delavstvo, ki trenutno še dela, razburjeno vsled negotovosti, v kateri se nahaja, ker ne ve ali bo jutri še imelo delo ali ne.

Samo ob sebi nastane vprašanje: kako je vendar mogoč nemški dumping, kako je mogoče, da Nemčija, ki trpi na pomanjkanju surovin, zlasti še bakra, medij itd., naenkrat lahko konkurira naši industriji, ki ima te surovine doma in razen tega plačuje delavstvu nižje mezde, kot pa so v Nemčiji, čeprav so tudi tam v času, odkar je fašizem na oblasti, občutno padle.

In če potem še vpoštevamo, da je uvoz podvržen carini, potem se nam zdi, da tu ne more biti nekaj v redu.

Ali hoče težka industrija izsiliti kakšne privilegije ali pa je naša državna gospodarska politika prikrto tako usmerjena, da daje prednosti nemškemu uvozu.

O teh pojavih v usnjarski in v najnovejšem času v težki industriji se bo treba temeljito pomeniti.

Ker pa je vsled teh razmer v industriji najbolj prizadeto delavstvo, moramo merodajne faktorje že danes opozoriti na dejstvo, da na gospodarske konference ne gre več klicati samo podjetnikov, ampak predvsem tudi delavstvo, ki ga nepovoljne razmere v industriji in napačna gospodarska politika najhujše prizadenejo.

Konec mora biti stanja, ko so o usodi najbednejših odločali profitarški interesi, ne pa narodno gospodarski in socialni!

Edina dobra stran vojne je ta, da postavi na preizkušnjo neki narod ali državo. Vojna izreče smrtno obsodbo nad vsemi uredbami in ustanovami, ki nimajo več življenjske moči.

K. Marx.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Vojna v Afriki — taktika diplomacije

Kapitalistične družbe (tudi angleške) so sklenile že pred vojno in še med vojno z Abesinijo razne pogodbe. Angleški list je nedavno pisal, da bi bilo za Evropo nečastno, če bi afriška država premagala evropsko civilizirano velesilo. In prav te dni čitamo zopet, da se zamorski narodi, ki jih imenujejo »nacionaliste«, pripravljajo na odpor proti belim Evropejcem in kako bi jim zrasel pogum, če bi Abesinija zmagala. S temi dejstvi je povedano vse.

Na bojiščih zadnje dni ni posebnih izprememb. V tembijenskem ozemlju se sicer vrše boji, toda Abesinci se po zadnji umaknitvi še niso reorganizirali in niso še sposobni za odločen

odpor. Trdijo sicer, da se nahajajo v utrjenih postojankah, ki bodo vzdržale naval italijanske ofenzive. Italijani operirajo večinoma z artilerijo in zrakoplovi ter so se minul teden javno pohvalili, da prično operirati s strupenimi plini na bojiščih.

Na jugu imajo Abesinci tri večje vojske, ki so dodobra reorganizirane in pripravljene. Makonen v sredini ima 30.000 mož, reorganizirana vojska Deste na desni šteje 20.000 mož in vojska Nasibuja na levi (Ogaden) šteje 70.000 mož. Pri Negelliju so se morali Italijani umakniti zaradi malarčnih obolenj. Vrše se manjši boji. Pričakovati pa je že te dni, da prične Graziani z novo ofenzivo.

Ogromen shod celjskega delavstva

Tako ne gre dalje!

72 novih naročnikov za »Delavsko Politiko«

Krajevni medstrokovni odbor v Celju, ki ostro bdi nad razvojem delavskega položaja v Celju, je vsled raznih dogodkov, ki se dogajajo v posameznih obratih, čutil potrebo, sklicati skupen shod vseh strok, da pove pred vso javnostjo, da morajo vsakodnevni izpadi proti delavstvu na vsak način in brezpogojno prenehati. Prireditelji so računali na dober poset delavstva, toda shod je kljub velikemu naliwu dežja, ki je trajal baš v dopoldanskih urah, vseeno uspel nad vse pričakovanje. Velika dvorana Narodnega doma in vse galerije so bile nabito polne delavcev in nameščenecv obeh spolov. Shodu je predsedoval predsednik KMO s. Godnik, ki je uvodoma pojasnil, da bodo na shodu poročali trije referenti, in sicer: domač govornik ima nalogo, pojasniti razmere delavstva v Celju in okolici, zastopnik Strokovne komisije s. Leskošek ima nalogo opisati položaj delavstva v državi in s. dr. Reisman pa poroča o referatu: »Pomen socialne zakonodaje, za boljšo bodočnost delavca.«

Domač referent s. Svetek je v svojem uvodnem referatu najprej opisal položaj življskih delavcev, ki se že desetletja zamarajo za nočni počitek. Razmere v nekaterih pekarnah so še sedaj take, da imajo nekateri pomočniki samo enkrat tedensko izhod, ker stoji njihov mojstri na stališču, da je naloga pekovskega pomočnika samo v tem, da dela v v pekarni in da se potem za par ur vleže, da lahko začne s svežimi silami zopet delati. Privatni nameščenci so s svojo strumno organizacijo že pred več leti izvojevali nedeljski počitek in uredili delovni čas tako, da je služil za vzor celo večjim mestom, kakor n. pr. Ljubljani in Mariboru. Po združitvi okoliške in mestne občine se je razširil sedaj ta delovni čas tudi na okoliško, kjer je nekaj trgovcev, ki se urejenemu delovnemu času in nedeljskemu počitku z vsemi silami upirajo. Pri tem se sklicujejo na delavce, da po sedaj urejenem zapiralnem času nimajo prilike nakupiti si življskih potrebščin. Izgovor je seveda za laze privlečen, kar je shod z velikim odobravanjem pritrdil. Ni mogoče zamolčati, da se je v tukajšnji pražarni zgodilo baš v zadnjem času kar zaporedoma več nesreč in da so celo vrsto delavcev vsled nevarnih opeklin odpeljali v bolnico. Nadzorna oblast bo morala temeljito pregledati varstvene naprave v tej tovarni. V Cinkarni so se duhovi sicer pomirili po zadnjem štrajku, toda nekateri nadzorni organi vse premalo upoštevajo, da je večno kričanje nad delavci in zmerjanje najboljši material za eksplozije.

Tipičen primer, kakšne izgovore podjetniki najdejo, da se znebe neljubih delavcev, je pokazala afera v Storah, kjer so bili obdolženi trije delavci, da so nalašč slabo naložili premog na voz, da se je potem med vožnjo stresel, da so ga lahko ljudje po cesti nabirali. Omenjeni trije čakajo že tri mesece zastoj na tozadevno razpravo pri sodišču, kjer bi imeli priliko

dokazati, da je vsa obtožba proti njim od kraja do konca izmišljena.

Najbolj hudo se pa godi delavcem in delavkam tam, kamor še ni prodrla organizacija in delajo podjetniki z njimi, kakor svinja z mehomo. Zlasti budno pazijo, da bi se ne prikradel v obrat kak tak delavec ali delavka, ki bi delavstvo organiziral. V tukajšnjem podjetju »Metka« sta bila pred kratkim odpuščena dva delavca z motivacijo, da sta organizirana. Vsa delavska zaščitna zakonodaja priznava delavcem pravico do organizacije in akcija je v teku, da posamezni delodajalci ne bodo nekaznovano izgrajevali teh zakonov.

Drugi govornik s. dr. Reisman je burno pozdravljen izvajal svoj referat o potrebi socialne zakonodaje. S. dr. Reimana poznamo, da je v tej stroki specialist in je tudi tokrat obdelaval predpise raznih zaščitnih zakonov z niemu lastno lahkoto in lahko razumljivostjo. V Celju pa še nismo imeli prilike občudovati, kakor tokrat, njegove retorične sposobnosti. Splošni vtis njegovega govora je bil: ni se prilizoval in hvalil vse vprek, temveč izpraševal je vest in silil poslušalce k plemeniti poštenosti. Uspeh njegovega govora je na vsak način stoddosten in 72 novih naročnikov njegova zasluga.

Zaključni referat je imel s. Leskošek iz Ljubljane, ki je v svojem temeljitem referatu podal obširno sliko življenja naših delavcev po celi državi. Zlasti je obravnaval prav ogromno brezposelnost v lesni stroki in njeno zvezo s sankcijami ter razmere v usnjarski industriji, ki postajajo za nekatere kraje prav katastrofalne. V svojem govoru je ogroženo obdobil konfidentski sistem, ki ga prav po fašistovskem vzoru upeljava Mačkov radniški savez med hrvaškimi delavstvom. Pravo odkritje za zborovalce je bila njegova konstatacija, da za služi 45.000 ravnateljstev raznih podjetij celih pet milijard letne plače. Zborovalci so se zamislili nad to ogromno številko in finančniki in narodni gospodarji, ki so odgovorni za dober tečaj dinarja, bi se pa morali vprašati, koliko od teh petih milijard ostane denarja v državi in koliko ga gre v inozemstvo, če pomislimo, da so ti ljudje po ogromni večini sami inozemci. Če bo šlo tako naprej, potem bo naš denar kmalu izvožen v tujino. Najbolj je pa zborovalce zaprepastilo njegovo poročilo o ogromnih tisočih nesreč, ki se zgodijo vsako leto na fronti dela v Jugoslaviji. Po popolnoma verodostojni statistiki bolniško-zavarovalnih ustanov je izračunano, da se zgodijo v Jugoslaviji vsako uro tri obratne nezgode. Vsakih dvajset minut spremeni po enega delavca v invalida ali mrtveca. Govornik končuje s konstatcijo, da je treba zavestno korakati po potih, ki bodo v temelju spremenile današnje razmere in ustvarile srečnejši in poštenjši družabni red.

Zborovanje je s toplim pozivom na solidarno sodelovanje zaključil s. Godnik. Uspeh zborovanja je prekosil vse nade prirediteljev.

B. Traven, Bombaž

Prevala Talpa

II. Knjiga

56

Senior Doux in njegovi trgovski tovariši v mestu so se prav dobro razumeli na to, da so nam onemogočali, da bi se naučili misliti. Mehika je vendar ledina. In vsak misli tu samo na eno: da bi obogatel; brez ozira, kaj bo z drugimi. Tako delajo petrolejski magnati, tako posestniki rudnikov, tako trgovci, tako lastniki hotelov, tako kavarjari — skratka, tako dela vsak, ki ima le kaj, kar lahko izrablja. Kdor ne more izrabljati petrolejskih vrelcev ali srebrnih rudnikov ali kupcev ali hotelskih gostov, potem izrablja pač lakoto razcapanih delavcev. Vsaka reč mora donášati denar in vsaka reč tudi donáša denar. V mišicah in žilah stradajočih delavcev je zlato prav tako nakopičeno kakor v zlatih rudnikih. Kdor pa hoče izrabljati zlate rudnike, mora imeti čisto na razpolago mnogo kapitala, čisto pa pri takem delu še mnogo tvega. Zlato, ki ga imajo stradajoči delavci v svojih telesih, se da mnogo lažje izrabljati kakor pa petrolejska polja, kjer se čisto zgodi, da z velikimi stroški na desetih krajih vrtaš dva tisoč pet

sto čevljev globoko in ne najdeš nič ko usahle vrelce. Dokler delavec še miga, se da iz njega marsikaj dobiti. Le oglejmo si n. pr. življenje Madžara Apfla. Z nekaj sto pezami je prišel sem in ni našel dela. Nato si je najel podrto barako, si nakupil pri starinarju orodja in pri nekem drugem starinarju pa staro železo. In iz tega je začel izdelovati posode in tanke za vodo.

Neki dan je prišel tam mimo Amerikanec in ga je vprašal: »Kaj bi mi ne mogli napraviti tanka?«

»O, zakaj pa ne, če mi plačate na roko 100 pez predujma,« je odvrnil Apfel.

Vendar pa tanka ni znal napraviti.

Potem pa je našel v neki kitajski gostilnici lačnega in razcapanega rojaka iz Budimpešte, ki je moral od tam pobegniti radi Hortyjeve strahovlade. Ta rojak je prišel torej v gostilnico in je stopil tudi k Apflu mizi ter ga v slabi španščini ponižno vprašal, ali bi si smel vzeti kosček kruha, ki ga je imel Apfel na krožniku in ki ga ni imel več namena pojesti.

»Le vzemite ga,« je rekel Apfel. »Odkod pa ste?«

»Iz Madžarske.«

Sedaj sta se začela pogovarjati v madžarsčini.

»Ali iščete delo?« je vprašal Apfel.

»Da, že dolgo, pa ga nikjer ne dobim.«

»Ne, res se delo danes težko dobi,« mu je pri-trdil Apfel. »Toda jaz vam ga priskrbim.«

»Res?« se je delavec razveselil. »Vam bom zanj zelo hvaležen.«

»Toda treba bo delati štirinajst ur na dan.«

»Nič ne de,« je odvrnil delavec, »samo, da bom delal in imel kaj jesti.«

»Tudi mezde ni veliko. Dve pezi in petdeset na dan.«

»Tudi s tem sem zadovoljen.«

»Nu, pa pridite jutri k meni,« je rekel Apfel in mu dopovedal, kje ima delavnico. »Tam tudi jaz delam.«

»Prav veseli me, da bom delal z rojakom.«

»Saj tudi smete biti veseli,« je rekel Apfel, »kajti kdo drug bi vas ne vzel. Dandanes se delo sploh ne dobi.«

Mož je res prišel in začel delati. In delal je pošteno. Štirinajst ur dnevno. V tropski deželi. V leseni baraki, pokriti s pločevino. Takega dela se sploh opisati ne da. Kajti pri takem delu se ali zgrudiš ali pa postaneš okostnjak.

Program francoske ljudske fronte

so sestavili po petmesečnih pogajanjih in posvetovanjih. »Ljudska združitev 14. julija« (Rassemblement populaire du 14 Juillet), kakor je oficijelno naziv ljudske fronte, obsega 98 organizacij, od katerih je res pomembnih 11 zvez. Poleg socialistične stranke, komunistov in socialistične unije (to so desne skupine, ki so se ločile od socialistov) je zastopana v tej fronti tudi radikalna stranka. Poleg teh političnih organizacij tvorijo to skupnost strokovne zveze in razne protifašistovske lige.

Program te fronte je reformističen volivni program, program za levičarsko vladno, kakor pravi socialistični vodja Leon Blum. Kajti pri sestavi progama so se morali ozirati predvsem na radikalno stranko.

V glavnem poudarja program ohranitev demokracije in miru. Zato zahteva razpust vseh fašistovskih organizacij, v zvezi z afero Staviskisa zahteva očiščenje tiska — vsak list

mora pokazati in dokazati svoje materialne vire. V mednarodni politiki se zahteva predvsem sodelovanje z zvezo narodov.

V boju proti krizi in brezposelnosti se zavzema za ustanovitev državnega brezposelnega fonda, skrajšanje delovnega časa brez znižanja plač, zaščito poljedelskih cen in dolžnikov.

V denarnem in kreditnem prometu se zadovoljuje program s kontrolo nad bankami in s tem, da država prevzame vodstvo narodne banke.

V finančni politiki se omejuje program na zahtevo po demokratični reformi davčnega sistema in po strogem preganjanju tistih, ki bi izvažali kapital v inozemstvo.

Socialistične organizacije ne delajo nobenih ovir tej »ljudski združitvi«, dočim desno krilo radikalne stranke že dela razpoloženje proti njej, desničarske meščanske stranke pa poskušajo proti temu bloku postaviti za volitve zvezo desnice.

Doma in po svetu

Narodna skupščina Na shodu JRJ je rekel minister Djura Janković med drugim, da hodijo Beograjčani v narodno skupščino, ne da poslušajo važne govore in vidijo delo narodnih poslancev, ampak, da se zabavajo, kakor v cirkusu na račun teh ljudi. Strašno je — je rekel —, da imamo še take poslance, ki morejo tako delati. Huda je ta obtožba, ki jo je izrekel aktiven minister. Ta se vjema z našo sodbo, ki smo trdili, da se s to reakcionarno zbornico prejšnjega režima ne bo moglo delati. — Visti je in tako z njim.

Tudi poljski zunanji minister Beck pride aprila meseca v Beograd. Vrne namreč obisk jugoslovanskega zunanjega ministra.

Predsednik protimarksističnega zavoda v Beogradu je senator Milan Popović. Obetajo nam biografijo tega bojovnika za ohranitev obstoječega družabnega reda.

Anketa proti Bat'i se vrši danes v Beogradu. Sklicani so zastopniki prizadetih stanovskih organizacij in zadrug. — Bat'a je prav te dni objavil inserat, v katerem dokazuje, da akcijsko proti Bat'i vodijo usnjarne, češ, da se boje, da bi morale znižati cene usnje zaradi Bat'ine konkurence.

Barvarijo za svileno blago ustanovi v Poljčanah neka mariborska denarna skupina.

Italijanski tisk grozi. Dne 2. marca se sestane 18teri sankcijski odbor v Ženevi, da sklepa o nadaljnji sankcijski politiki. Italijansko časopisje pretresa možnosti ukrepov, poostreitev sankcij, zabrana pristanka italijanskih ladij v sankcijskih deželah ali celo zatvoritev Sueškega prekopa za

italijanske ladje ter da se organizira evropska ekspedicija. Eventualno utegnejo biti sklepi usodni za Evropo, pripominja italijansko časopisje končno.

Bolgara Velčev in Stančev obsodena na smrt. Nad dva meseca se je vršila obravnava proti Velčevu in Stančevu ter 26 soobtožencem. Velčev je izvedel v Bolgariji dva prevrata, in sicer 1923 in 1934. Smrti obsodba glasi na obešenje. Utemeljitev obsodbe izda sodišče šele 29. t. m.

Dveletnica smrti Kolomana Wallischa. Dne 19. t. m. je minilo dve leti, odkar je avstrijski teror usmrtil na gorenjem Štajerskem nesmrtnega boritelja za svobodo delavstva s. Wallischa.

Nemčija plačuje dolgove z dobavo vojnega materiala. General Göring je bil v Londonu. Nemčija bo plačevala dolg Anglije z dobavo vojnega materiala, zlasti letal.

Pred krizo belgijske vlade? V belgijski vladi socialisti nočejo glasovati za vojne kredite v večjem obsegu. — Verjetno je, da bo vlada odstopila v kratkem času.

Oksfordska občina na Angleškem je prepovedala fašistu Osvaldu Mosleyju, da bi prirejal shode v njenem področju.

Vzhodni pakt med Francijo in Rusijo bo najbrže še ta teden izglasovan v francoski zbornici. — Nekdo je imenoval ta pakt zvezo z vragom. Že ve, zakaj.

Na Japonskem so imeli parlamentarne volitve. Volitve je »vodila« policija.

Kulturni pregled

Bolgarska grafika v Ljubljani. Te dni imamo priliko videti v Jakopičevem paviljonu 71 listov 11 slikarjev, združenih v najvidnejši skupini »Novi pudožnici« v Sofiji. To so najmlajši bolgarski umetniki z enotno umetniško smerjo; izvezli so Nedkovo in Sorokina, ker očitno niti po smeri, še manj pa po kvaliteti ne spadata v to grupo. Prva ne more zakriti njene ženske sentimentalnosti in romantike, (dobra je samo slika »Deca pri studencu«); drugi je pa dekorativen in se preveč oslanja na plakat (polaganje barvnih ploskev v ostro obrobjenih valovitih poljih); vsebinsko pa gleda svet skozi purgarska, s sentimentalnostjo in lažjo pomazana očala (Kmetice se vračajo v lepo načičkanih narodnih nošah s polja). Kje se vidi danes kaj takega na svetu? Pa tudi v Bolgariji ne! Ostalih 9 pa tvori trdno zaključeno enoto s sodobnim občutjem za formo, črto in kompozicijo, ki gladko obvladajo grafični material in njega sestavine in ki neposredno prikazujejo tisto resnično življenje bolgarskega malega človeka; ribiča, delavca, kmeta itd. Kmetke baite in ribičke koč. Na drugi strani pa prav z naslado karikirajo denarnega meščana, modeno življenje in vso takozvano človekoljubno družbo. Najbrže bo naš »narodnozavedni« meščan jokal nad dejstvom — pekla ga bo tudi vest — da ni tu sledu o kakšni bolgarski »tradiciji«, o izmišljeni globoki bolgarski duši in kar je še vse take idealne ropotije, ki tako lepo zveni za sentimentalno srce, ampak butnil bo vanj ves današnji kaos in socialni konflikt človeške družbe, ki je povsod enak, pa

naj si bo to v Bolgariji, kje drugod v Evropi ali pa v Avstraliji. Zato je ta umetnost stvarna, sodobna in mednarodna. Pa pogledjmo posamezne liste! Najbolj pritegnejo človeka kolorirane risbe Aleks. Zendova. Kako suvereno obvlada ta umetnik linijo in kako sijajno poda človeška čustva na najpreprostejši način in z izčrpanjem vseh sredstev, ki mu jih nudi dani material. Risba »Pogreb otroka« je naravnost porazna. Mož nese v naročju krsto z otrokom, za njim pa klaverno otroče lopato. Preprosto podano s par sigurnimi potezami, s temno senco v ozadiju, dva bela polja v ospredju (moževa in otrokova srajca) in slika živi, da slišiš v tem ves krik poteptanega človeka. Pa delavec s pestjo na mizi pred gospodom. Pa »pop pred gospodom«; kako se prijetno pozdravljata in smehljata. Pa tista lepa plesalka tam; s kakšno strastjo bulji jo debeluharij v njo. Pa tale »Tretji razred«. Pa onale debela, mastna pevka; pred njo pa pijane postavbe pri mizah. »Dobrodelno društvo« je pa višek ironije. Tam na drugi strani vise »Ribiči« od Stamenova. Elementarna, močna risba brez manirizma. Stojan Venev je pa mojster risanja s tušem. S par potezami ti pričara na papir prizor, ki te zgrabi za srce, kakor »Ljubimca«, »Prodajalka cvetja«, »Vojna«, »Iskalci zlata« (suhla igla) je kar sijajen. Georgijev in Staikov sta izrazita grafika (lesorez). Oba sta zelo prodorna in posebno Georgijev »Vaški pogreb« je naravnost vzor takega dela.

Po teh suhih letih in razni poplavi najrazličnejših rožic in tihožitij je za nas ta razstavna naravnost — doživeti in je zelo priporočljiva, da si jo vsakdo ogleda.

Kos T.

IZ NAŠIH KRAJEV

Ljubljana

Delavski prosvetni večer »Zarje«, ki bo v soboto, dne 29. februarja t. l. ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice, bo res prinesel nekaj novega. »Dekleta na vasi« bodo nastopila. Z rutami na glavah, priprosto, delavsko in kmečko oblačeno, z raganjem kakor nekoč pod lipo in bodo pele slovenske narodne pesmi s spremljevanjem klavirja, harmonike, kitare, citer in klarineta. To je prvi poizkus »Zarje«, podati odtenek kulturnega življenja iz slovenskega naroda.

Maribor

Zaupniški tečaj — zaključno predavanje! V sredo, dne 26. t. m. predava s. Jelen in s. Eržen. S temi predavanji bo letošnji zaupniški tečaj zaključen. Dolžnost tečajnikov je, da se zaključnega predavanja točno udeležijo.

Stanovanjsko mizerijo v Mariboru je te dni odkril »Slovenec«. Kar ganljivo je bilo videti slike, ki jih je priobčil, tudi revno družino, ki že nad dve leti stanuje v Betnavskem gozdu. Pozabil pa je omeniti, da se par korakov od tam nahaja t. l. posestvo z velikim domala nezasedenim stanovanjskim poslopjem, kjer bi bilo prostora dovolj za te revne brezdomce. Ganljivemu opisu bede teh revežev naj sledijo dejanja!

Srečni vagonarji. Časopisje je objavilo vest, da se je kolonija vagonarjev pomnožila za 10 novih vagonov; obetajo pa se nam še novi.

Taka kolonija... t. l. t. g. ...

Kaj piše »Slovenec« o »sežiganju«? — »Predavanje o sežiganju mrličev« je priredilo katoliško prosvetno društvo v Studencih pri Mariboru. Za predavanje je vladalo izredno zanimanje, ter se je zbralo nenavadno veliko ljudi... Predavanje je bilo v tem delavskem revirju aktualno, posebej se radi tega, ker so začeli socialisti med delavstvom iznova z veliko propagando za pristop k društvu »Ogenj«. — Nam žal o kaki propagandi socialistov za vstop k društvu »Ogenj« v Studencih ni prav ničesar znanega. Pač pa je vsemu Mariboru znano, da se je nedavno vršil ob ogromni udeležbi Mariborčanov in Studencanov pogreb nacionalnega javnega delavca, pok. šolskega upravitelja g. Hrena, ki je bil potom »Ognja« prepeljan v graški krematorij in tam upepeljen. Postopanje zakulisnih klerikalcev, ki so hoteli ob tej priliki preprečiti udeležbo šolskih otrok pri pogrebu s starokatoliško duhovščino, pa je ravno vzbudilo ogorčenje javnosti in predvsem odtod demonstrativno ogromna udeležba pri pogrebu. Nadalje so govorili, noben socialist med njimi, ampak sami nacionalni društveniki, poveljevali idejo upepeljevanja mrličev, češ, na ta način se pokojni resnično po izreku svetega pisma takoj zopet povrne v prah. Samo to je očitno dalo pobudo klerikalcem, da so takoj priredili v Studencih predavanje o se-

nega obeležja na način, kot tega dosedaj še nismo imeli prilike videti. Zato ne zamudite tega prosvetnega večera. Razen tega bo igrala godba »Zarja«, mandolinski orkester »Zarje«, tamburaški zbor Ljubljana, pel bo mešani zbor »Zarje« in operna pevka Marta Oberwalderjeva.

Na sestanku pekovskih pomočnikov v Ljubljani dne 16. febr. so zbrali za tiskovni sklad Din 18.—. Iskrena hvala!

Akcijski odbor Radio pomožne postaje v Mariboru se je po poročilu »Slovenca« že osnoval. Na dnevnem redu prihodnje občinske seje pa je tudi točka izvolitev takšnega odbora. Kdo ima torej prav? »Slovenec«, ki piše, da je ta odbor že osnovan ali mestno načelstvo, ki šele napoveduje izvolitev odbora? —

III. seja mariborskega mestnega sveta je sklicana za petek, dne 28. februarja t. l. s pričetkom ob 18. uri v mestni posetovalnici.

Smrtna kosa. V soboto, dne 22. t. m. je v tukajšnji splošni bolnici preminul v 77. letu svoje starosti s. Karel Falconetti. Pokojni je bil po poklicu kotlar drž. žel., kjer je bil dolgo vrsto let uslužben, v zadnjem času pa je užival skromno pokojnino. S. Falconetti je bil nad 30 let član svobodne železničarske strokovne organizacije in agilen pobornik delavskih pravic. Kako je bil priljubljen med svojimi sodelavci, je najbolje prikazala lepa udeležba pri pogrebu, ki se je vršil minuli ponedeljek. Naj mu bo zemljica lahka!

Trboveljski slavčji prireditelj v soboto, dne 7. marca t. l. ob 20. uri v veliki dvorani pivovarne Union v Mariboru pevski koncert. Opozarjamo delavstvo na to prireditev ter toplo priporočamo udeležbo. Predprodajne vstopnice se dobijo v trgovinah Zlata Brišnik in Hofer.

Del. pevsko društvo »Zarja« v Mariboru priredi v nedeljo, dne 1. marca s pričetkom ob 15. uri čajanko v dvorani Delavske zbornice, Maribor, Sodna ulica 9-II. Na programu so še šaljivi nastopi, petje in godba. Vstopnine ni. Vabimo vse sodruge in sodružice ter prijatelje prisrčne zabave, da se te prireditve udeležijo.

Štore

Zahvala. Najiskrenejše se zahvaljujemo vsem, ki so spremili na zadnji poti našega ljubljenega moža in očeta. Posebej se še zahvaljujemo darovalcem krasnih vencev. Zahvaljujemo se SMRJ, podr. Štore in delavstvu Samotne tovarne. Delavskemu pevskemu društvu »Bodočnost« za žalostinki pred hišo in ob grobu, sodr. Povaleju pa za ginljiv poslovljni govor ob odprtem grobu in pa gg. ravnateljem Ulagi in Adrineku. Štore, 20. febr. 1936. — Rozalija Benedikt, vdova; Anton, Henrik, Mič, otroci in sorodniki.

Celje

Sportni ples, ki ga bo priredil v soboto, dne 29. t. m. SK Olimp, se bo vršil v vseh zgornjih prostorih Narodnega doma. Obлека smučarska, sportna ali turistovska. Kup veselja, za mali denar!

Hrastnik

Položaj nas delavcev je v veliki meri odvisen od nas samih. Če je od vsega delavstva komaj deset odstotkov organiziranih, če je velikemu delu delavstva socialističen časopis sploh nepoznan, kako naj nam bo boljše kot pa nam je. Ni zaman napisal Marx: »Največji sovražnik delavstva je nezavednost«. Nezavedno delavstvo, ki je vedno služilo reakciji, je Marx imenoval tudi lumpenproletariat. Tak lumpenproletariat, kadar ga primeš za jezik, ti je v stanju trditi, da je črna barva socialistična, rdeča pa fašistična! Poznamo gospodično, ki je sicer zaposlena, si pa pri tem domišlja, da je več kot ostali roboti okoli nje — najbrž zato, ker imponira s svojo lepoto boljšim kavalerjem — in udriha čez naš list. To je delo nezavednih in kaj drugega od te gospodične ne moremo pričakovati. Želimo pa, da nas pusti pri miru, ker bi se sicer mi morali zanjo zainteresirati.

Občni zbor sekcije Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije bo v nedeljo, dne 1. marca ob pol 10. uri dopoldne. Vabimo vse članstvo, da se občnega zbora gotovo udeležijo; člane, ki so v zaostanku, pa pozivamo, da svojo članarino poravnajo in si tako zagotovijo glasovalno pravico. — Odbor.

Trbovlje

Zanimiv občni zbor

Tukajšnja podružnica ZRJ v Trbovljah je imela dne 23. februarja redni letni občni zbor v dvorani Delavskega doma.

Občni zbor je bil izredno dobro obiskan, kar znači, da se rudarsko delavstvo v Trbovljah zaveda važnosti svobodne strokovne organizacije in nuje potrebe po organiziranem nastopu in sedanjih krizi in v

času največjega izkoriščanja delavstva. Na občnem zboru je bil z večino izvoljen odbor, ki ga je predlagal prejšnji odbor.

Za predsednika je bil z veliko večino izvoljen dosedanj predstnik **Pliberšek Fr.**, ki je s tem že osmič postal predsednik ZRJ, podružnice v Trbovljah.

Zanimivo je tudi, da so neorganizirani elementi dvignili celo vojko proti glavnim funkcionarjem, lovili člane organizacije, prirejali sestanke in demagoško obrekovali tako organizacijo kakor odbor. A vse to jim ni pomagalo. Utopili so se v lastni demagogiji. Pri članstvu ZRJ je pa zmagal razum in odločna volja, ki je vselej koristila tako članstvu kakor tudi ostalemu rudarskemu delavstvu v Trbovljah; osramočeni in za vedno v pravi luči osvetljeni so pa prireditelji gonje proti strokovni organizaciji.

Na občnem zboru je v svrhu pojasnila moral večkrat nastopiti tajnik ZRJ s. Arh, ki je prisostvoval občnemu zboru in je pred zaključkom podal lepe smernice o organizaciji in članstvu.

Občni zbor se je po programu in v najlepšem redu zaključil s spontanim vzklikom »Družnost«!

»Prijatelji Prirode« priredi v nedeljo, dne 1. marca izlet pod Kum (v Lontovž). Odhod ob 6. uri zjutraj od Del. doma. Družnost!

Zagorje ob Savi

Iz ljubezni do bližnjega. Naš kraj postaja vedno bolj zanimiv. Pravijo, da so pri nas sile na delu za pomirjenje duhov. Kako pa to v praksi izgleda, občutijo najbolj tisti revni brezposelni, kateri so primorani prositi dela. Tudi slabo plačano delo je danes skoro težje dobiti, kot v loteriji zadeti. Pri nas so sedaj samo trije gospodje, kateri te srečke vlečejo. Zadenejo pa le tisti, kateri so bližnji vsaj enemu teh gospodov in pa tisti, kateri so zadnjič za Jeruzaleme glasovali. In še enkrat: Sredstvo za odpravo brezposelnosti pri nas je likvidacija nepotrebnega marksističnega internacionalizma in vstop v nabožna društva za reševanje človeškega življenja — po smrti. Če pa mislite, da bi se kljub temu brezposelnost ne dala odpraviti, potem pa je to, kar prej omenjate gospodje počenjajo — protekcija.

Braslovče

Za tiskovni sklad so darovali: Celinšek Fr., Din 5, Hribnik Ivan Din 5, Gornik Anton Din 5, Gladek Ludovik Din 5, Suštar Rafael Din 4, neimenovani Din 10 in razen tega še s. I. Hribnik nabral Din 11. Najlepša hvala zbiratelju in darovalcem. — Naj bi našli obilo posnemovalcev.

Tudi nam pošljajo »Delavsko fronto« zastoj. Ali ves trud bo zaman, gospodje!

Oboroževalni špekulanti na delu

Predsednik takozvanega municijskega odbora, Ney, je govoril v New Yorku o delu odbora. V odboru so ugotovili, da glede svetovne vojne skupina Morgan ni nedolžna, da so Zedinjene države takrat opustile nevtralnost in dovoljevale posojila alirancem (to je veliki antanti).

Sedaj je enak položaj, samo še v izrazitejši obliki, ker mednarodni orožni špekulanti iz egoističnih razlogov mrzlično spletarijo za vojno.

Končno poročilo izdelal odbor najbrže do 16. marca.

Nevednost je temna sila in bojim se, da bo povzročila še marsikatero žaloigro.
K. Marx.

Velenje

Da se razumemo. V nedeljo, dne 23. februarja se je vršil v tukajšnjem »Rudar-skem domu« članski sestanek zadruharjev »Zadruga državnih uslužbencev« iz Velenja in Zabukovce, na katerem je bilo podano letno poročilo uprave. Članstvo je bilo opozorjeno, da iznese pritožbe in predloge za občni zbor zadruge, ki se bo vršil v nedeljo, dne 1. marca t. l. Na tem sestanku smo imeli priliko slišati nekoga, ki ima vedno popolnoma svojevrstne nazore in poglede. On je za to, da se dela brez odškodnine za zamujeni čas, vsak funkcionar mora delati brezplačno, brez honorarja, brez nagrade. Je za zniževanje plač, pa čeprav bi nameščenec ne dosegel niti polovice eksistenčnega minimuma in za vzgled navaja zunanje delavca na rudniku, češ, nameščenec ima Din 1200, a delavec pa Din 400 do 600, pa le mora izhajati. On lahko tako govori, ker doslej še ni praznoval niti enega šihita, dočim delavstvo praznuje že 12 polnih let in je sedaj postalo tako srečno, da dela samo še po 13 in 14 šihitov na mesec, dočim on napravi vse koledarske šihite. Težko pa dela samo tisti teden, ko ima službo od 6. ure zjutraj do 2. ure popoldne. Kljub zagovarjanju zastojarskega dela, pa le ni dosleden. Imeli smo že priliko čuti, da je bil proti ukinitvi oz. znižanju honorarja funkcionarjem, ko je bil n. pr. tudi eden iz njegove ožje okolice prizadet. — Kot dodatek pa še to-le: Pri skupščinskih volitvah je redno glasoval za režimsko listo, pa naj je bila taka ali pa taka. Zato je tudi razumljivo, da je n. pr. na seji Bratovske skladnice glasoval za interese delodajalcev, proti interesom delojemalcev. Kljub temu pa je zaprosil za sprejem v Zvezo rudarjev Jugoslavije. Toda bil je zavrnjen, kajti takih ljudi razredna strokovna organizacija ne more sprejeti v svojo sredo. Prvo in zadnje je, da član svobodne strokovne organizacije glasuje za predloge delavcev in ne za protipredloge delodajalcev. Toliko za danes. Več pa pozneje.

Rudar.

Guštanj

Delavsko predavanje. V nedeljo, dne 1. marca popoldne se bo vršilo pri nas predavanje o socialni zakonodaji, pomenu strokovne organizacije in delavskega tiska. Predavatelja prideta iz Maribora. Opozarjamo na to, da to predavanje že danes vse delavstvo, da se ga v čim večjem številu udeležijo.

Studenci pri Mariboru

Predavanje o modernem upepeljevanju mrličev. Radi velikega zanimanja bo društvo »Ogenj« v Mariboru priredilo v četrtek, dne 5. marca t. l. predavanje o modernem upepeljevanju mrličev, nakar že danes opozarjamo vse zainteresirane.

Slovenska Bistrica

Naša akcija za strokovno organizacijo in »Delavsko Politiko«. Preteklo nedeljo, dne 23. februarja t. l. se je vršilo v dvorani hotela »Beograd« predavanje o pomenu strokovne organizacije, delavski zaščiti zakonodaji in važnosti delavskega tiska v boju delavstva za njegove pravice. Predavanje je bilo kljub slabemu vremenu dobro obiskano. Prišli so sodruzi kovinarji iz Zg. Bistrice. Govorila sta ss. Eržen in Jelen, predsedoval pa je s. Germ, predsednik podružnice SMRJ. — Izvejanja govornikov so bila sprejeta z odobravanjem in kot direktni uspeh predavanja moramo zabeležiti, da je k lepemu številu naročnikov »Delavske Politike« prišlo zopet nekaj novih, razen tega pa so sodruzi zbrali še Din 58.25 za tiskovni sklad.

Ptuj

Kako plačujejo služkinje. Pri nekem posetniku v okolici Krčevine prejema služkinja na leto eno obleko in par čevljev namesto mezde. Zelo pa se moti vsak, kdor bi mislil, da dobiva služkinja vsaj dobro in tečno hrano. Tudi hrane je premalo! Tako skrbijo nekateri delodajalci za svoje robote.

»Sokol« prodal svoj kino. V trgovski register okrožnega sodišča v Mariboru je vpisana nova zadruga »Zvočni kino Ptuj«, ki je kupila od Sokolskega društva in dramskega društva v Ptuj podjetje »Zvočni kino«. Zadruga pogodba je bila sklenjena pretekli mesec ter sta v načelstvu zadruge med drugimi odvetnika dr. Fermeve in dr. Salamun.

Avstrijski socialisti k politiki režima

Svoboda predpogoj mirnega razvoja

V načelni izjavi, ki je bila v mnogostevilnih letkih razširjena po vsem Dunaju, zavzema socialna demokracija svoje stališče k mednarodnim pogajanjem o usodi Avstrije s posebno izjavo.

Socialna demokracija v Avstriji izjavlja:

»Če so nacisti za priklonitev (k Nemčiji), so klerofašisti za restavracijo (Habsburžanov), tedaj smo mi socialisti edina sila v Avstriji, ki smo tako proti Hitlerju, kakor tudi proti Habsburžanom, tako proti priključitvi k Nemčiji, kakor tudi proti restavraciji Habsburžanov, tako proti hegemoniji Berlina kakor proti hegemoniji fašistične Italije v Avstriji. V tem, ko se borimo proti priključitvi in proti restavraciji, ki oboje ogroža mir v Evropi, smo mi stranka mira v Evropi. Od našega boja in zmage je odvisno, ali se bomo mogli ubraniti tako

Hitlerja kakor Habsburžanov ter s tem mogli preprečiti, da se ne bi še enkrat, kakor leta 1914, z Dunaja zapalila svetovna vojna! Toda šele, ko bomo imeli zopet svobodo prepričanja in organizacije, bomo lahko dosegli, kar Evropa potrebuje in kar je v prid miru potrebno:

Resnično neodvisno Avstrijo, enako neodvisno od Berlina in Rima, varno pred restavracijo in priključitvijo, ki hoče in je odločena sodelovati z malo antanto, da organizira gospodarske odnose narodov v Podunavju ter zaščiti suvereniteto držav v Podunavju, neokrnjivost njih mej proti obema fašističnima velesilama. Toda tudi narodi Evrope morajo umeti, da je obnove svobodnega gnenja in svoboda organizacije nepogrešljiv pomočnik, če hočemo rešiti Evropo pred nevarnostmi, ki groze z Dunaja.

Iz najnovejšega političnega katekizma

F. Beltram iz Sevnice, ki je svoj čas veliko govoril po železničarskih shodih, je izdal zdaj zbirko svojih političnih pesmic pod naslovom »Politični mali katekizem«, ki je bil tudi

nam poslan v oceno. Beltram je bolj originalen pojav kakor pesnik, ki pa mu vendar gladko tečejo kratki verzji kakor n. pr. v tej pesmici:

Čemu sta duhovnik in orožnik?

Duhovnik in orožnik
potrebna sta oba,
da vernik in brezverniki
krivic ne delata.

Oba nas po postavi
države in Boga
in kakor vest nam pravi,
v nebesa vodita.

Karkoli eden pravi,
mu drugi vse prizna.
Oba se po naravi
lepo podpirata.

A vsak drugače dela.
Duhovnik nas uči,
kako naj družba dela
in vsak lepo živi.

Orožnik pa nas gleda
in pazi na ljudi,
da ni nikjer nereda
in zakon se vrši.

Duhovnik prosi milo,
nam milosti deli
in resno posvarilo,
če kdo kaj zagreši.

Orožnik pa le resno,
kar prime in drži,
zločinca vklene tesno,
da mu ne ubeži.

Oba sta nam vodnika
na poti do neba
in večnega Sodnika
vseh narodov sveta.

Najvažnejša stanova
v človeški družbi sta,
in služba je njihova
od samega Boga.

Ni treba se ju bati,
ker dobro hočeta!
Ljubiti, spoštovati,
smo dolžni ju oba.

Gorje, kdor zaničuje
od njiju kakega!
Tak le naj se kaznuje,
ker žali s tem Boga!

Duhovnik in orožnik
potrebna sta oba,
da vernik in brezbožnik
v nebesa prideta...

V ogledalu

Delavska nezavednost. Sodrugi iz B. nam pišejo: Zadnjič smo se domenili, da bomo zbirali za tiskovni sklad »Delavske Politike«. Javil se je tudi nekdo, ki je prevzel to nalogo za svoj okoliš. Res je nabral Din 16. Ko pa je bilo treba zbirko odračunati, pa je oddal samo Din 4.25, Din 11.75 je pa obdržal za — stroške. Slučaj je tako gorostasen, da ga morate objaviti. Saj nam kaže, kako je z moralo takega delavca. — Z nabiranjem naročnikov za list je tudi težava. Veliko naših delavcev je mnenja, da zadostuje za izobrazbo — družinska pratika! Kako naj delavstvo bo boljše, če imamo opravka s takšno nezavednostjo? O tem naj razmišljajo vsi sodruzi in sodružice, da bomo podvojili naše napore v boju proti sovražniku v lastnih vrstah!

Mačka preganja »Slovenec« zdaj, ko kljub njegovim zanesljivim prorokovanjem ni njegov ideal Gil Robles uspel. Na vse mogoče načine skuša omalovaževati uspeh levičarjev v Španiji in krivi neuspeha desnice med drugim tudi ukinitve cenzure. Radi verjamemo temu, kajti pod varstvom cenzure je lahko v kalnem ribariti. Maček je tako lud, da je »Slovenec« celo spomin zapustil in v svojih jeremijadah govori popolnoma drugače, kakor je govoril n. pr. nekaj dni prej, ko je bil v pričakovanju zmage še kolikor toliko veder in dobre volje. Je že tako, v predpustnem času še nad vse moralni »Slovenec« ne more biti brez mačka.

O bojkotu berlinske Olimpijade je začel pisati celo njen glavni propagator, ljubljanski »Slovenec«. Saj je res malo nerodno. Medtem ko »Slovenec« dela tako rekamo zanj, pa ti naduti Nemci niti slovan-ke, še manj pa seveda slovenske dobrodošlice ne voščijo. In pravijo, da poznamo v Jugoslaviji smučke komaj nekaj let. (Blokke so jim seveda neznane, ko so pa tako v kotu, kdo ve, če jih niso že zapisali Italijanom v svoji zemljepisni natančnosti?) In težko je, da koristi tovarniški delavec Smolej Jugoslaviji več kakor pa nekaj diplomatskih akcij, ko piše vendar glavni organ nacije »Völkischer Beobachter«, da je Japonec. Itd. itd. Hudo je doživeti taka razočaranja, pa so tudi potrebna, če kdo drugače ne pride k pameti.

Književnost

Ameriški družinski koledar je tudi za leto 1936. zgovoren znak velikega kulturnega prizadevanja naših rojakov in sodrugov v severni Ameriki. Ta koledar je tako po vsebini kakor po opremljenosti zelo najboljši, kar se jih tiska v slovenskem jeziku in mu tudi v stari domovini ne najdemo enakega. Poseben značaj mu dajejo prispevki ameriških rojakov v pesniški, pripovedni in informativni obliki. Pesmi Katke Zupančičeve in Ane Krasne smatram za najboljše slovenske pesnitve prejšnjega leta, predvsem uvodno pesem »Kaj smo?«. Leposlovni del so prispevali Anton Slabé, Franc Taučar, Lojze Beniger in Ivan Molek. Med potopisi je v prvi vrsti omeniti zelo obširen in informativen spis »V državi Mormonov« od Franka Zajca, urednika čikaškega »Proletarca«, ki je predlanskim v organizatorične svrhe prepotoval vse obširno ozemlje države Utah, kjer so nekoč nastajale prve slovenske naselbine. Podaja nam zgodovino teh naselbin, njih procvet in propadanje, karakteristiko njih ustanovitelj in težko življenje njih današnjih vzdrževalcev. Ko človek to čita, ga nehoti prevzema žalost nad tolikimi slovenskimi eksistencami, ki so tod propadale in nad njihovim potomstvom, ki se nezadržno izgublja v ameriškem morju. Ne moreš se pa ubraniti tudi ponosa nad onimi redkimi koreninami, ki kljub vsemu ohranjajo svojo prvotno bit. Enako zanimiv je članek Ivana Moleka o Slovencih v Kansasu, Ručigajev o slovenskih naselbinah v Kanadi in Ivana Jonteza o sprehodih po Čikagu, poleg raznih drugih dobrih prispevkov. Iz stare domovine so v koledarju zastopani Cerkevnik, Seliškar, Teply in Vuk. Poleg tega so v njem razni informativni sestavki, zlasti o ameriško-slovenskem druženju, publicističnem in gospodarskem življenju. Koledar, ki je tiskan na finem papirju in je okusno v platno vezan, krasi tudi 67 uspešnih ilustracij. Stane 1 dolar in se naroča pri »Proletarcus«, 2301 So. Lawndale Ave., Chicago Ill.

T. M.
Krasen ruski roman Lavrenjeva »Eden instirideset«, je pravkar izšel v prevodu Ivana Vuka. Snov je zajeta iz državljanske vojne v Turkestanu. Oddelek čete rdečih vojakov potuje skozi strašno puščavo Kara kum (Črni pesek). Med rdečimi vojniki je tudi

Marjutka, rdečevojnik, ruska Amazonka. Ko četa počiva, piše pesmi. Ko vjamejo belega oficirja, je ona njegov čuvaj. Dolžnost in ljubezen si borita me dseboj. Roman je tudi že filman in se igra po Rusiji in tudi drugod z velikim uspehom. V knjigi so tudi slike iz tega filma. Tudi naslovna stran je okusna, narisal jo je umetnik Lj. Ravnikar. Knjiga stane Din 10.—. Naroča se: »Proletarska knjižnica, Ljubljana, poštni predal 290.

Delavski pravni svetovalec

T. A. Vprašanje: Zbolel sem in sem se javil pri zdravniku OUZI, dne 13. februarja. Dne 15. februarja bi moral priti ponovno na pregled. Bolezen pa se je poslabšala in sploh nisem mogel vstati. Poslal sem brata k zdravniku, ki mu je sporočil potek bolezni. Zdravnik mu je rekel, naj pridem 17. februarja, toda zopet je moral iti brat na mesto mene. Opozoril je zdravnika, da z ozirom na moje stanje še najmanj par dni ne bom mogel priti. 20. februarja je brat zopet šel k zdravniku, ki mu je rekel, da naj pridem 21. februarja. Toda šele 22. februarja sem bil toliko pri moči, da sem lahko zapustil posteljo in stanovanje in se podal k zdravniku. Ta pa mi je izjavil, da ker nisem prišel na njegovo povabilo niti 17. niti 21. februarja, sem izgubil pravico do hranarine.

Odgovor: Če je vse tako kot ste napisali, potem je Vaš slučaj nadvse značilen. Ko boste prejeli od ekspoziture obvestilo, da Vam je hranarina črtana, vložite pritožbo na rentni odbor. Ako ste zdravniku javili, da ne morete priti na pregled, bi bilo pričakovati, da Vas obišče na domu ali pa vsaj pošlje kontrolorja.

Razno

Koliko denarja je v prometu pri nas. Pri nas imamo v prometu okoli 4740 milijonov v bankovcih in nad eno milijardo srebrnega denarja. V prometu, kolikor se more presojati, je pa le okoli dve milijardi bankovcev, torej vsega denarja niti ne tri milijarde, ker tudi srebrni denar ni ves v prometu. Ta znesek pa ne more zadoščati kot prometno sredstvo za 14 milijonov prebivalstva, ker silno počasi kroži, čemur je deloma krivo vedno večje gospodarsko mrtvilo, deloma zniževanje mezd do smešnosti. Kje je denar? Po blagajnah, po žimnicah, v inozemskih dolgovih. Denar se zadržuje v blagajnah, špekulanti zadržujejo devize v nadi, da njih cena poraste, kar se je že deloma zgodilo in zaradi tega cene uvoženega blaga naraščajo. Pred petimi leti je bil velik odtok deviz iz države in takrat so veliki kapitalisti bežali od dinarja, ker so se bali padca dinarja. Neznatna devalvacija dinarja lani na bazi švicarskega franka na 14.23 Din, toda danes velja en švicarski frank okoli 17 Din. Padec je torej velik in znaša 5.85 Din izpred navedene devalvacije. Iz vsega tega je razvidno, da je vzrokov za pomanjkanje denarja več. To so: špekulacija denarnih krogov, izvoz deviz, zaklepanje denarja v blagajne, žimnice in neprestano nazadovanje gospodarstva iz navedenih razlogov ter sramotno zniževanje mezd in verižniška špekulacija kljub vsej mizeriji. Temu se da od pomoči z neobzirnim bojem proti špekulantom in z zvišanjem dohodkov prebivalstva, ker se mora potem gospodarstvo logično samo poživeti in dvigati.

Kako sodijo angleški sodniki v žalitvenih tožbah. Angleški sodniki izrekajo v obsodbah zaradi žalitve navadno kazen v obliki velike globe. Nedavno je pa tožil znani fašist Oswald Mosley generalnega tajnika železničarske strokovne organizacije. Johna Marchbanka, češ, da ga je žalil, ker mu je očital, da britanski fašisti porabljajo orožje proti svojim nasprotnikom. Mosley je priznal, da je oborožil svoje ljudi z udarnimi železi in gumijevkami, da pa je pristavil, da naj fašistom služi to orožje samo za obrambo. Razumljivo je, da je to samo pretveza, kakor vemo iz zgodovine fašizma. Tudi sodnik je bil takega mnenja. Zato je obsodil tajnika na četrtno penija (10 para) globe s stališča morale. Sodne stroške mora poravnati Mosley. — Če bi bil Mosley pozabil na navedeni izgovor, bi bil on kaznovan.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in ureja Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.